

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060208

DOM
2014-11-05
Stockholm

Mål nr
P 2761-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-02-26 i mål nr P 3496-13 och M 3538-13, se bilaga

KLAGANDE

Eolus Vind AB

Ombud: A B

MOTPART

Miljö- och byggnämnden i Strömstads kommun

SAKEN

Bygglov för uppförande av fem vindkraftverk på fastigheterna X och Y i Strömstads kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsens i Västra Götalands län beslut den 6 september 2013 (dnr 403-7994-2013) att lämna ärendet åter till Miljö- och byggnämnden i Strömstads kommun för fortsatt handläggning.

Dok.Id 1174502

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

BAKGRUND

Miljö- och byggnämnden i Strömstads kommun (nämnden) beslutade den 24 januari 2013 att inte bevilja bygglov för uppförande av fem vindkraftverk.

Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Västra Götalands län som upphävde nämndens beslut och lämnade ärendet åter till nämnden för fortsatt handläggning.

Nämnden överklagade det beslutet till mark- och miljödomstolen som den 26 februari 2014 fastställde nämndens beslut om avslag på bygglovsansökan. I samma dom fastställdes även nämndens beslut om förbud enligt miljöbalken.

Mark- och miljödomstolens dom har överklagats av Eolus Vind AB. Överklagandet såvitt avser förbud enligt miljöbalken har handlagts i Mark- och miljööverdomstolens mål nr M 2762-14, i vilket dom meddelats denna dag.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Eolus Vind AB har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och fastställa Länsstyrelsens i Västra Götalands län beslut.

Miljö- och byggnämnden i Strömstads kommun har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har i huvudsak hänvisat till vad de tidigare anfört och åberopat.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Bygglovsansökan i målet omfattar uppförande av fem vindkraftverk med en maximal höjd om 150 m. Det berörda området omfattas inte av detaljplan eller områdesskydd

och är inte heller utpekad som område för vindkraft i kommunens översiktsplan.

Den fråga som Mark- och miljööverdomstolen främst har att ta ställning till gäller vilken betydelse en översiktsplan med en vindkraftsplan som tematiskt tillägg har vid prövningen av en bygglovsansökan.

Mark- och miljööverdomstolen har vid flera tillfällen betonat betydelsen av en väl underbyggd fördjupad översiktsplan vid lokaliseringsprövningen av vindkraftverk (se t.ex. MÖD 2005:66). I förevarande fall finns en sådan plan. Som en utgångspunkt måste översiktsplanen i och för sig kunna fungera styrande vid vindkraftsetableringar inom en kommun.

Översiktsplanen med dess tillägg är emellertid inte bindande vid bygglovsprövningen. En ansökan om bygglov måste prövas utifrån förhållandena i det enskilda fallet. Därvid är det givetvis av betydelse vad planen innehåller i form av konkurrerande anspråk på marken och andra vägledande uppgifter. I den tidigare gällande översiktsplanen var två verk placerade inom N-områden, vilket motsvarar orörda naturområden där stark restriktivitet bör råda mot ny bebyggelse. I översiktsplanen från år 2013 är de beskrivna N-områdena borttagna. Det aktuella området berörs av ett område som benämns R-täkt, täktområde med skyddszon. Det är enligt Mark- och miljööverdomstolens uppfattning framförallt vad nämnden har anfört om naturgrusförekomsten inom en del av det aktuella området och dess betydelse för vattenförsörjningen som är av betydelse vid prövningen. Dessa allmänna intressen är beaktansvärda. Det finns emellertid såvitt framkommit inga konkreta planer inom överskådlig tid på grusutvinning eller vattenverksamhet. I bedömningen måste även vägas in att naturgrus är en resurs vars användning ska begränsas och bör ersättas av andra material så långt möjligt. Inte heller i ett hushållningsperspektiv på längre sikt är det självklart att vindkraftbyggnation i nu aktuell omfattning kommer i konflikt med intresset att hushålla med naturresursen naturgrus. Några egentliga svårigheter att förena vindkraftsverksamheten med befintlig täktverksamhet har inte heller framkommit.

Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning innebär därför inte kommunens översiktsplan hinder mot att meddela bygglov i detta fall.

Mark- och miljööverdomstolen delar länsstyrelsens bedömning att vad som framförts av nämnden inte heller i övrigt utgör tillräckliga skäl att avslå ansökan om bygglov.

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska länsstyrelsens beslut stå fast. Det innebär att nämnden ska fortsätta handläggningen av bygglovsansökan.

Mark- och miljööverdomstolens dom får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Ulla Bergendal, tekniska rådet Anna-Lena Rosengården, hovrättsrådet Vibeke Sylten, referent, och tf. hovrättsassessorn Joel Björk-Werner.

Föredragande har varit tingsfiskalen Elin Samuelsson.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-02-26
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr P 3496-13
M 3538-13

KLAGANDE

Miljö- och byggnämnden i Strömstads kommun

MOTPART

Eolus Vind AB

ÖVERKLAGADE BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut 2013-09-06 i ärende nr 403-7994-2013 se bilaga 1, och Länsstyrelsens beslut 2013-09-06, i ärende nr 505-9193-2013, se bilaga 2

SAKEN

Bygglov enligt plan- och bygglagen respektive anmälan enligt miljöbalken för uppförande av fem stycken vindkraftverk på fastigheterna X och Y i Strömstads kommun

DOMSLUT

Med bifall till överklagandena upphäver mark- och miljödomstolen Länsstyrelsens båda beslut 2013-09-06 och fastställer Miljö- och byggnadsnämndens i Strömstads kommuns två beslut 2013-01-24 avseende avslag på bygglovsansökan och förbud enligt miljöbalken.

Dok.Id 256290

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänerns borg	Hamngatan 6	0521-27 02 00	0521-27 02 30	måndag – fredag 09:00-16:00
		E-post: mmd.vanersborg@dom.se		

BAKGRUND

Efter anmälan från Eolus Vind AB förbjöd Miljö- och byggnämnden i Strömstads kommun med stöd av miljöbalken den 24 januari 2013 (MBN § 21) uppförande av fem stycken vindkraftverk på fastigheterna X och Y i Strömstads kommun.

Nämnden beslutade samma datum (MBN § 45) att inte medge bygglov för verken.

Båda besluten överklagades av Eolus Vind AB till Länsstyrelsen i Västra Götalands län som den 6 september 2013 upphävde besluten och återförvisade ärendena till nämnden för fortsatt prövning/handläggning. Länsstyrelsen uttalade skälvis att det nämnden anfört i sina beslut inte utgjorde skäl att neka bygglov eller förbjuda verken enligt miljöbalken.

Miljö- och byggnadsnämnden i Tanums kommun har nu överklagat länsstyrelsens båda beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Miljö- och byggnadsnämnden yrkar att länsstyrelsens båda beslut upphävs och att nämndens avslag på bygglovsansökan respektive förbud enligt miljöbalken fastställs. Nämnden har anfört i huvudsak följande till stöd för sin talan.

- Avseende det överklagade bygglovsärendet. Miljö- och byggnadsnämnden vill betona vikten av den nyligen antagna Vindkraftsplanen som vann laga kraft den 17 maj 2010. Vindkraftsplanen togs fram parallellt med vindkraftsplanering för kommunerna Tanum, Sotenäs, Lysekil och Munkedal inom ramen för projektet Integrerad kustzonsplanering, ICZM. Urvalet av vindkraftsområden i de fem kommunerna är resultatet av den gemensamma sammanvägningen av enskilda och allmänna intressen. Kommunens ambition med planen är att peka ut både lämpliga områden för exploatering för att uppnå självförsörjning med elkraft inom Strömstad kommun, men syftet har även varit att bevara markområden. Nämnden står fast vid sin bedömning att en exploatering med vindkraftverk får stor påverkan på landskapsbilden samt att det berör ett komplext och karaktärsfullt kulturlandskap.

- Avseende det överklagade miljöbalksärendet. Regeringen har satsat stora resurser på vindkraftsplanering, bland annat genom att landets kommuner har kunnat söka ekonomiskt stöd hos Boverket för planeringen. Regeringen ville genom stödet skapa förutsättningar för väl avvägda etableringar av vindkraft som var förankrade hos medborgarna. Vindkraftsplanerna var också tänkta att utgöra ett bra underlag för vindkraftsföretag och elnätsägare, samt underlätta och påskynda länsstyrelsernas och kommunernas prövning. Kommunen ansökte och beviljades planeringsstöd från Boverket för att arbeta fram en vindkraftsplan. Arbetet med planen påbörjades redan år 2007 och processen pågick under tre år. Kommunens vindkraftsplan utgör ett tematiskt tillägg till översiktsplanen och vann laga kraft den 17 maj 2010. Vindkraftsplanen är juridiskt sett inte något bindande dokument, det är kommunen väl medveten om. Det har dock uttalats att en vindkraftsplan, om den är väl genomarbetad och förankrad, ska väga tungt vid prövning. Länsstyrelsen i Västra Götalands län har granskat planen och lämnat synpunkter innan den antogs, och yttrade bland annat följande: "Allmänt vill Länsstyrelsen framhålla att planen är väl genomarbetad och har en rimlig strategi för vindkraftens utbyggnad i kommunen." Länsstyrelsen har i ett meddelande gällande anmälan om uppförande av tre vindkraftverk i en annan del av kommunen (vårt dnr: MBN/2009-0 167, Lst:s dnr: 503-17215-2009) angivit att vindkraftsplanen bör vara vägledande vid etablering av vindkraft. I det fallet blev det inte någon etablering. Miljö- och byggnämnden menar att man genom arbetet med att ta fram en vindkraftsplan prövat lokaliseringsfrågan på ett övergripande plan. Eftersom det totalt sett i hela kommunen är fråga om ett stort antal verk är det viktigt att prövningen görs med en helhetssyn, vilket är ett av syftena med planen. Nämnden anser att vindkraftsplanen, som tagits fram i enlighet med centrala myndigheters riktlinjer och följt regeringens intentioner, bör få styra utbyggnaden av vindkraft i kommunen. Tre av verken är redovisade inom område med beteckningen G enligt gällande översiktsplan (2002), som anger grustäkt. En ny översiktsplan är i skrivande stund i utställningsskedet, och i denna används istället beteckningen Rtäkt. Rtäktområdet omfattar kommunens enda stora naturgrusförekomst och därför är det angeläget att det inte kommer till stånd annan verksamhet inom området som försvårar utnyttjandet av resursen. Inom det aktuella området bedrivs idag bergtäkt. Materialet används framförallt som ballast vid

betongtillverkning. Tillståndet gäller till och med den 31 maj 2014. Bolaget som driver täktverksamheten har till länsstyrelsen lämnat in en ansökan om tillstånd till utökad och fortsatt verksamhet. Berggrunden vid tükten i Kangeröd utgörs av en grå till rödgrå Bohusgranit med god plastisk viskositet, som har goda förutsättningar att fungera som ersättningsmaterial för naturgrus. Även naturgruset i området utgör en viktig resurs, och tillgången på naturgrus inom kommunen är begränsad. Två av verken är redovisade inom område som betecknas med N enligt gällande översiktsplan. N-områden är värdefulla natur- och friluftsområden, och ny bebyggelse ska enligt planen prövas restriktivt.

Eolus Vind AB har motsatt sig Miljö- och byggnadsnämndens yrkanden och anført följande. Eolus bedömer att Miljö- och byggnadsnämndens yrkande inte innehåller argument som Eolus inte tidigare bemött. Eolus vidmakthåller sin ståndpunkt att platsen är lämplig för ändamålet och därtill förenlig med Sveriges energipolitik och tillämplig 3 kap. 1 och 8 §§ miljöbalken. För fullständig framställning görs hänvisning till tidigare handlingar i ärendet. Eolus anser att det finns skäl att ifrågasätta ett inkonsekvent tillvägagångssätt i kommunens sätt att tillämpa gällande och kommande översiktsplaner och tematiska tillägg. Miljö- och byggnadsnämnden betonar den antagna vindbruksplanens "statiska" betydelse (där aktuellt område "I" var med som utpekad i "MKB vindbruk"). Samtidigt som kommunen framhäver dynamiken i översiktplaner för områden/objekt som nu och framledes kan verka som "motstående intresse" för aktuell etablering. Kommunen hänvisar dels till den ÖP som är i utställningsskedet "En ny översiktplan är i skrivande stund i utställningsskedet, och i denna används istället beteckningen Rtäkt. Rtäktområdet omfattar kommunens enda stora naturgrusförekomst, och därför är det angeläget att det inte kommer till stånd annan verksamhet inom området som försvårar utnyttjandet av resursen" och dels till den gamla ÖP 2002 "två av verken är redovisade inom område som betecknas med N enligt gällande översiktsplan. N-områden är värdefulla natur- och friluftsområden, och ny bebyggelse ska enligt planen prövas restriktivt." För ÖP i utställningsskedet är detta ifrågavarande "N-område" helt borttaget och vindkraftverken står istället inom området "RL" (landsbygdsområde). Eolus förstår vikten av en helhetsbedömning i frågan och

prognoser för hur etableringen kommer att konvergera med kommunens framtida visioner. Men denna bedömning skall, enligt Eolus, ske transparent och objektivt av kommunen.

Eolus ställer sig även frågande till detta ovan beskrivna "Rtäkt-område" och dess framtida utbredning och existerande. Naturgrus är en ändlig naturresurs som i möjligaste mån bör begränsas i uttag och främjas hushållande, detta är en åsikt som framhålls av både länsstyrelsen och SGU. Istället bör ersättningsmaterial, likt bergskross användas. Bergstäkt med sådan verksamhet finns i det aktuella området och kommer att kunna integreras med tilltänkt vindkraftsetablering (samråd har skett med verksamhetsutövare, se tidigare handlingar för mer ingående beskrivning av integration). Därtill kan en sådan verksamhet som avses detta "Rtäkt-område" antas medföra avvattning och därmed olägenhet beträffande fragmenterad förekomst av "sumpskog" i området, vilka är upptagna i Skogsstyrelsens "Skogens pärlor" med bevarandevärden. I övrigt hänvisas till tidigare skrivelser i ärendet.

DOMSKÄL

I Strömstads kommun finns ett tematiskt tillägg till översiktsplanen som handlar om vindkraft. Tillägget vann laga kraft den 17 maj 2010. Länsstyrelsen har i sitt granskningsyttrande över planen framhållit att planen är väl genomarbetad och har en rimlig strategi för vindkraftens utbyggnad i kommunen.

De nu aktuella verken ligger inte inom område som pekats ut i tillägget till översiktsplan.

Av avgörande från Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) framgår att en aktuell och väl underbyggd översiktsplan har stor betydelse för bedömningen av vad som kan anses vara en lämplig plats för vindkraftsetablering, jfr t.ex. MÖD 2012-11- 30 i mål nr P 78-12 (Eslöv Reslöv).

Mark- och miljödomstolen finner att den aktuella vindkraftsplanen, som vidare utgör en del av ÖP, talar för att verken inte ska tillåtas på den angivna platsen.

Domstolen finner att en kommun har rätt att med stöd av översiktsplanen styra vindkraftsetableringar inom kommunen. Det ska därvid särskilt beaktas att länsstyrelsens granskningsyttrande över vindkraftsplanen varit positivt. Kommunen har agerat inom det utrymme lagstiftaren givit kommunen. Så långt har således kommunen haft rätt som avslagit bygglovsansökan och förbjudit verken enligt miljöbalken. Mot det ska ställas de skäl länsstyrelsen nu angett i sitt beslut och vad Eolus Vind AB anfört i sitt bemötande av överklagandet. Domstolen menar därvid att inget av det länsstyrelsen eller bolaget angett väger tyngre än den aktuella vindkraftsplanen. Med bifall till överklagandena ska således länsstyrelsens båda beslut upphävas och kommunens beslut att avslå bygglovsansökan och att förbjuda vindkraftverken enligt miljöbalken fastställas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 3 (DV 427)

Överklagande senast den 19 mars 2014.

Peter Ardö

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Joen Morales. Föredragande har varit beredningsjuristen Sara Nordström.